Revitalizace mokřadu nad Kulatinou (2017)

Jaromír Maštera

únor 2019

Foto: J.Maštera, J.Dvořák, A.Zedník

MOKŘADY

OCHRANA A MANAGEMENT

Lesnovské mokřady – Bedřichov u Jihlavy

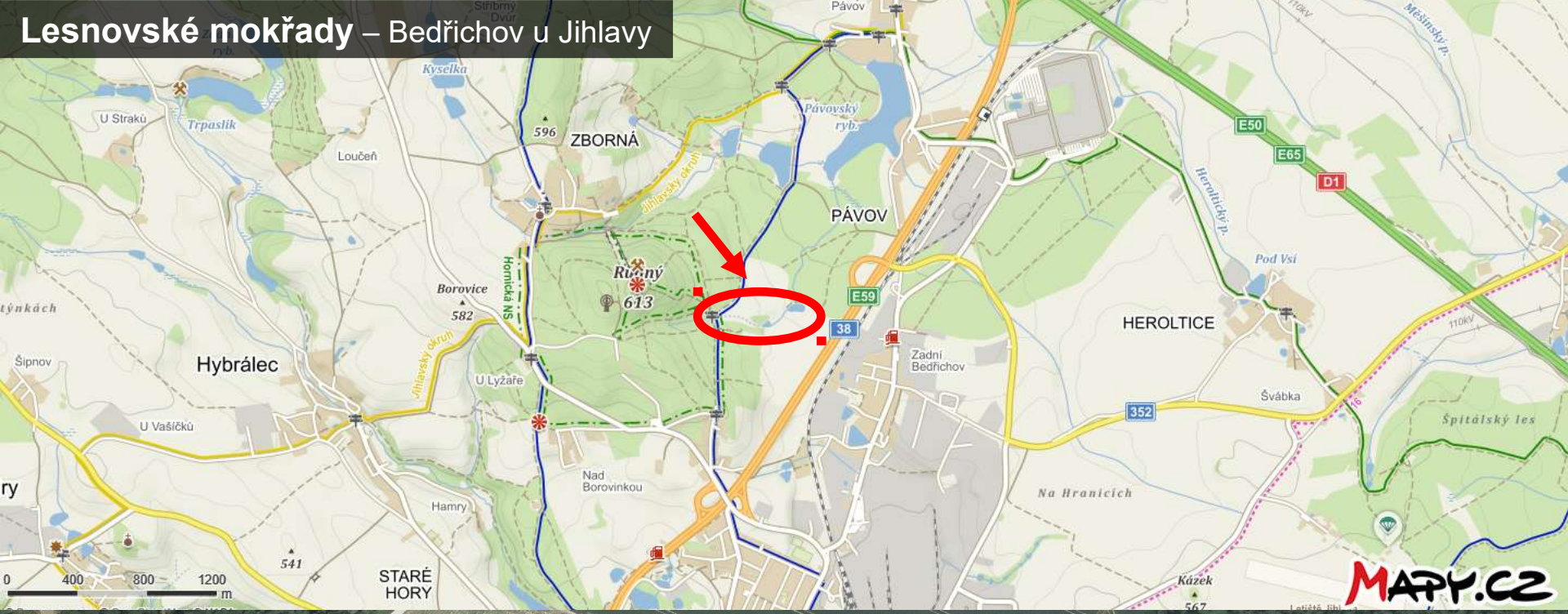

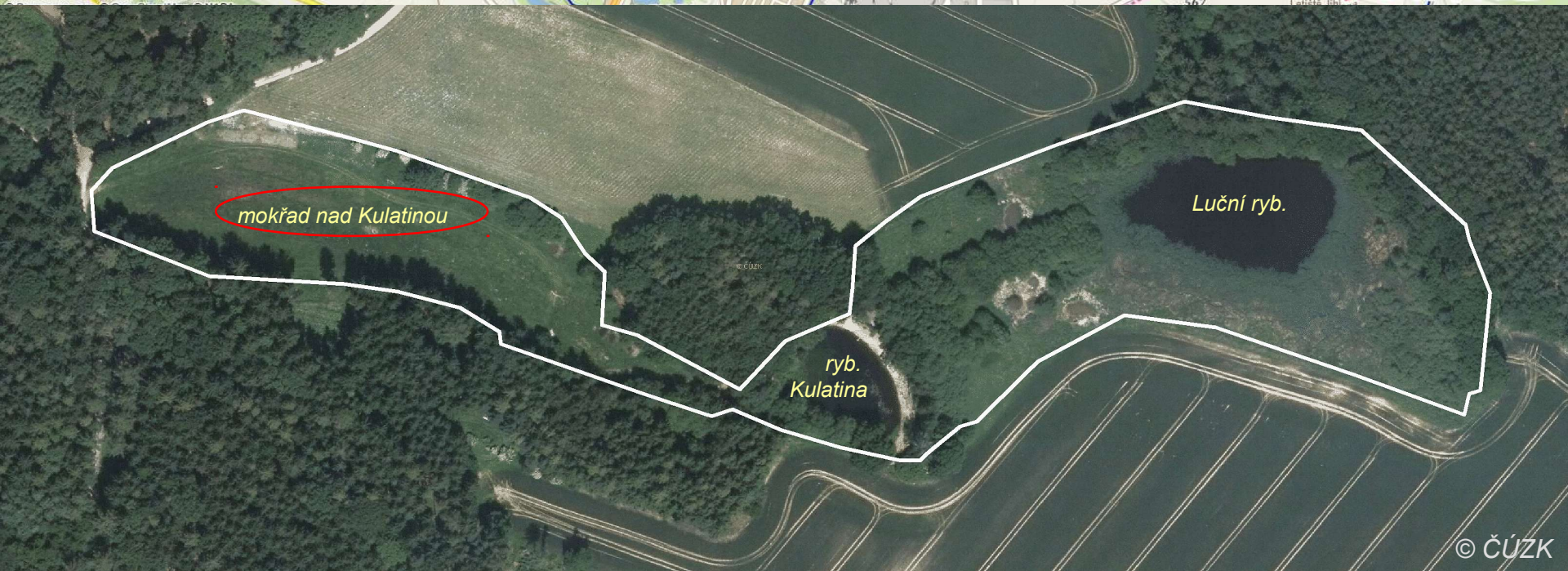

Lesnovské mokřady

- **přírodovědně významná lokalita**: mj. početné populace rdestu alpského a skokana ostronosého, vodní ptactvo, …

- do roku 2013 intenzivní strojní kosení nad Kulatinou a dlouho neudržované ostatní mokřady, včetně Kulatiny; v Lučním extenzivnější hospodaření již dříve

- **péče o mokřady** u Kulatiny od roku 2012, u Lučního od 2016: opravy rybníků, péče o rybníky, tůně, prořezávky, mozaikovité kosení

Mokřady nad Kulatinou - výchozí stav

- louka cca 1 ha, téměř celá odvodněná a poměrně suchá, jen místy více podmáčená, potok zatrubněný (jak se ukázalo později, louka je protkaná meliorační sítí)

- do roku 2013 intenzivně strojně koseno, 2013-2016: osm drobných tůní – většina z nich výrazněji ztrácela vodu (kam? proč?)

- biologické průzkumy před realizací: 2013 a orientačně doplnění 2016-2017

Příprava revitalizace (2015-2017)

- přípravy od začátku roku 2015, realizace po cca 2,5 letech od zahájení příprav
- zkušební výkop (2015) = ověření existence a trasy potrubí
- vznik projektové dokumentace – pak vyřizování na úřadech (nekonečné)

Pokus o navrácení vody na povrch (2016)

- zkušební ucpání meliorační šachty (deska + pytle s jílem) = za 2 dny protékalo, voda nestoupla
- zachycení bočního přítoku (meliorace) a odtok do mokřadu stružkou = fungovalo asi 2 měsíce

=> takto to nejde, meliorace musí ze země pryč!

Revitalizace mokřadu – projekt:

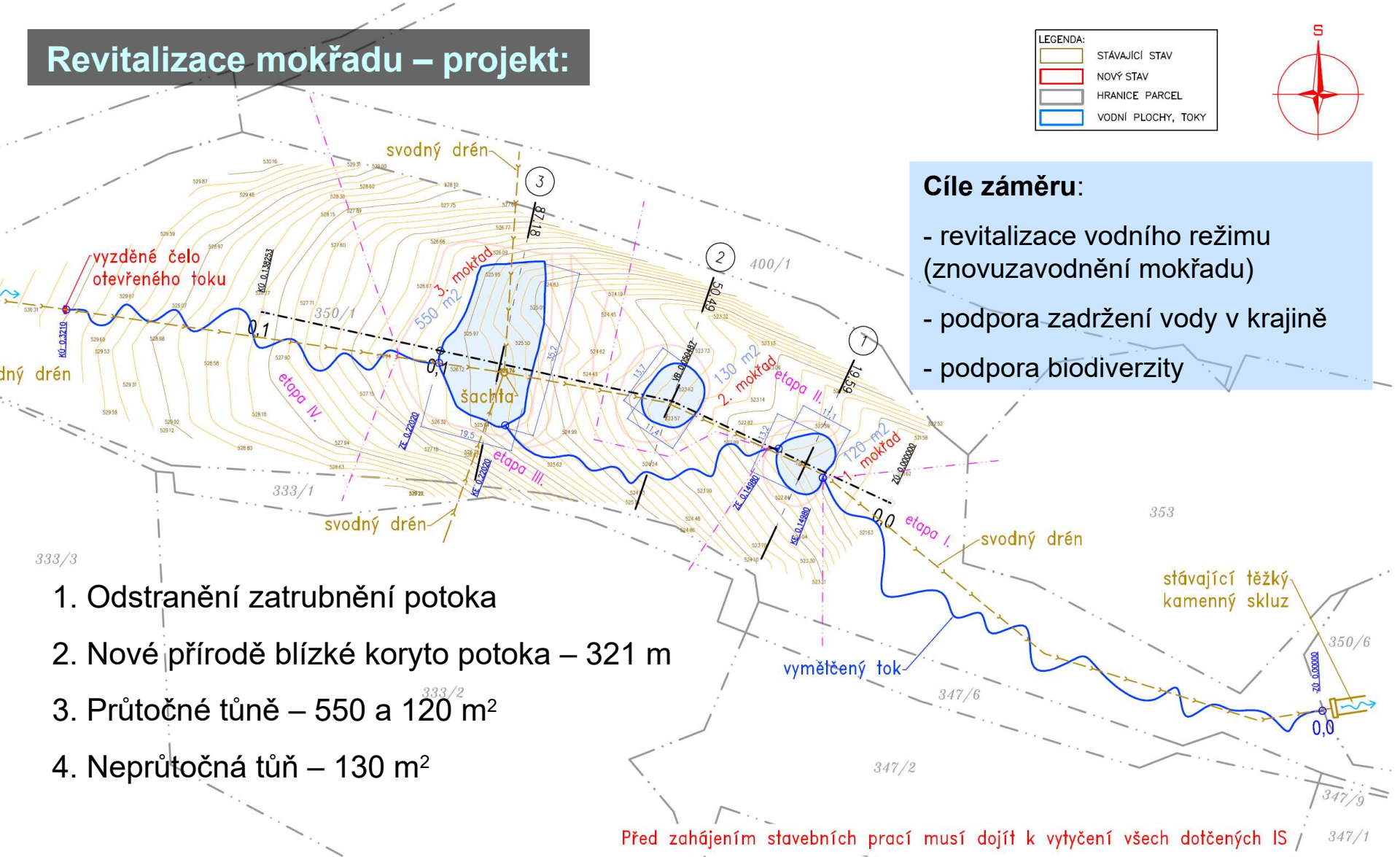

Cíle záměru:

- revitalizace vodního režimu (znovuzavodnění mokřadu)
- podpora zadržení vody v krajině
- podpora biodiverzity

1. Odstranění zatrubnění potoka
2. Nové přírodě blízké koryto potoka – 321 m
3. Průtočné tůně – 550 a 120 m²
4. Neprůtočná tůň – 130 m²

Před zahájením stavebních prací musí dojít k vytyčení všech dotčených IS

ODPOVĚDNÝ PROJEKTANT: Ing. Petr Dejmal		VYPRACOVAL: Ing. Tomáš Dvořák	Iveta Dvořáková, Dobšova 87, 394 70 Kamenice nad Lipou
KRAJ Vysočina	OKRES Jihlava	K.Ú. Bedřichov u Jihlavy	
INVESTOR: Mokřady – ochrana a management, Šeříková 345/8, 58812 Dobronín			MĚŘÍTKO 1:750 / FORMÁT A3 / ČÍS. ZAK. –
AKCE: Zemní terénní úpravy – Mokřady Kulatina			DATUM říjen 2015
OBSAH: Celkový situační výkres			Č. VÝKRESU: C2 / PARÉ:

Autor: Ing. Tomáš Dvořák

Revitalizace – překreslení do orta a plánované uložení zeminy

Jen malé **změny** při realizaci:

- uložení části zeminy na okraj lokality v JV části
- mírný posun bodu začátku revitalizovaného toku směr Z = delší nové koryto
- přerušení několika meliorací tak, aby vše fungovalo

Konečně ! - realizace záměru „Revitalizace mokřadu nad Kulatinou“

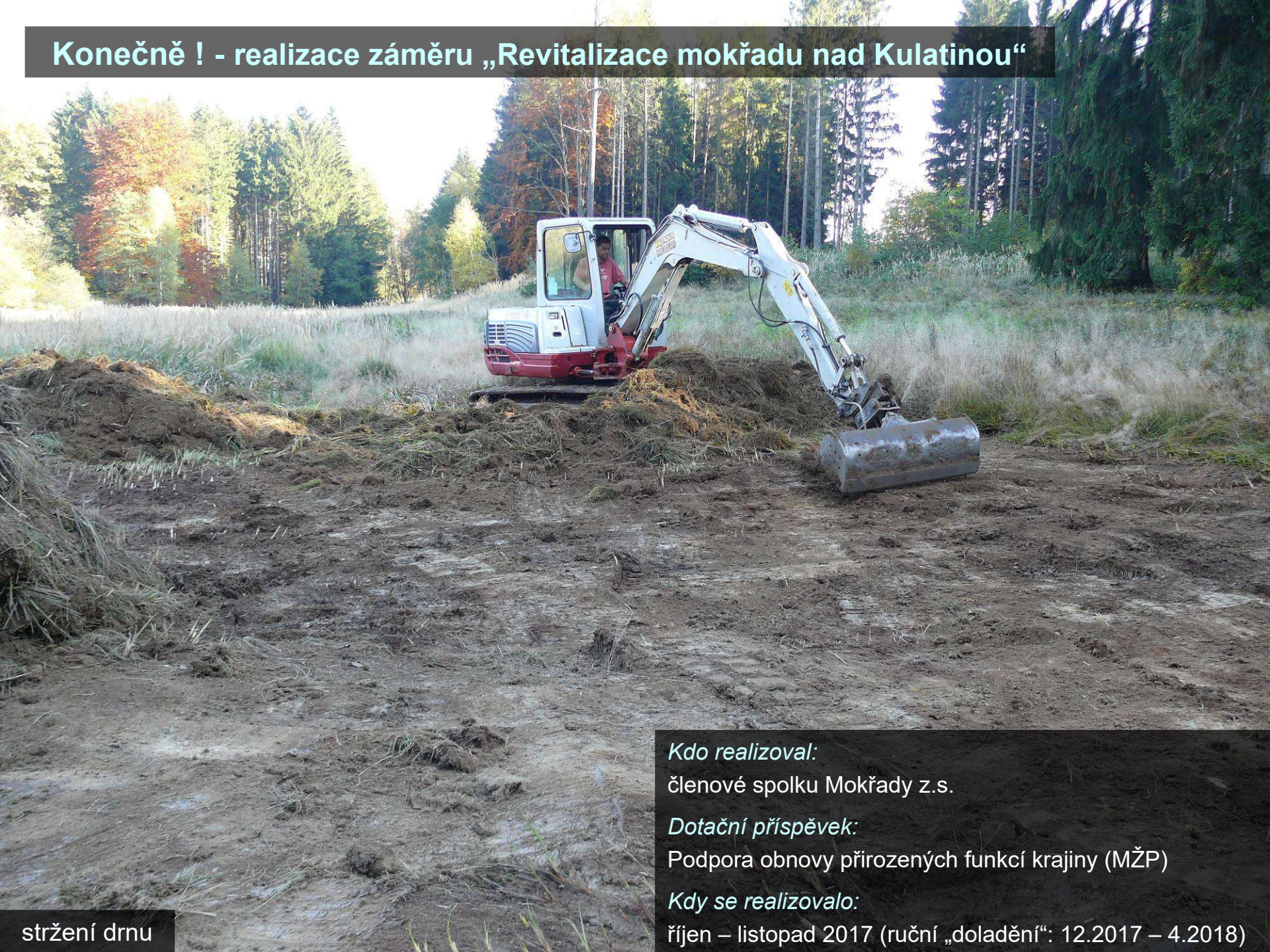

Kdo realizoval:

členové spolku Mokřady z.s.

Dotační příspěvek:

Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny (MŽP)

Kdy se realizovalo:

říjen – listopad 2017 (ruční „doladění“: 12.2017 – 4.2018)

stržení drnu

otevření zatrubnění

dočasné koryto

první roury jdou ven

někde 60 cm,
jinde 2 m

odvoz rour – nabídnuto lidem za odvoz

celkem vybagrováno ze země
asi 260 rour

odklonění meliorace

hloubení tůní

snížení terénu na začátku

lokalita v tuto dobu nevypadala
vůbec dobře…

nové koryto

navážení kamene

ukládání kamenů do koryta

dokončení velké tůně

poslední úpravy bagrem

Co se ukázalo? … linie meliorací

osvobozený „**Stříbrný potok**“

Po zásahu:

památník meliorace

Jarní trable s meliorací –
„Kdo vytáhl špunt?!“
- oprava a znovunapuštění byly
rychlé

Květen 2018

slavnostní otevření

Pojďte s námi za žábami!

Zatěžkávací zkouška –
červnové přívalové lijáky
- voda tekla skoro celým údolím
- škody minimální, v korytě žádné
= zrevitalizovaný mokřad obstál

Sezóna po zásahu

Tůně hned první rok skvěle fungovaly!

- hojně bublinatka jižní
- po letech návrat rosničky
- rozmnožování dalších obojživelníků, vážek, …

stovky rdestů alpských ve dvou tůních (nikdo je sem nenasazoval)

po roce nikdo nepozná, že to
tady bylo celé rozkopané

… co už není tak pozitivní je rychlý nástup orobince

- běžně se to na lokalitách v naší péči neděje, na Vysočině jen jeden další případ – rybníky u Rudolce (jinak je zárůst většinou pomalý)

Snímek: **druhá polovina září 2018**

(Zdroj LPIS)

- na konci roku 2018 po dodatečné úpravě velké tůně (doplnění poškozeného valu od těžkých vozidel)

Srovnání - vývoj

tůň 120 m² a potok

- před zásahem
- 1 měsíc po zásahu
- 1 rok po zásahu

Srovnání - vývoj

tůň 550 m²

- před zásahem
- 1 měsíc po zásahu
- 1 rok po zásahu

Srovnání - vývoj

Stříbrný potok

- před zásahem
- 1 měsíc po zásahu
- 1 rok po zásahu

listopad 2017

Srovnání - vývoj

tůň 550 m²

- během realizace
- 1 měsíc po zásahu
- 1 rok po zásahu

leden 2018

říjen 2018

Srovnání - vývoj

Stříbrný potok a tůň 550 m²

- před zásahem
- 1 měsíc po zásahu
- 1 rok po zásahu

Srovnání - vývoj

Stříbrný potok

- během realizace
- 1 měsíc po zásahu
- 1 rok po zásahu

Co jsme během prací odhalili?

Meliorace jsou všude!

- jejich odhalovaní a úpravy stály spoustu práce a času

- další se mohou projevit časem = další opravy v budoucnu

Poučení ?

- všude meliorace předpokládat a hledat je

- když se někde divně ztrácí voda, je to nejspíš kvůli melioracím

Následná péče

- mozaikovité kosení, a to i plochy tůní (v zimě na ledu nebo při poklesu hladiny)
- optimálně pastva koní nebo krav (spásání i porostů ve vodě) – snad někdy
- případné opravy a úpravy tůní, popř. i koryta potoka
- jednou za několik let částečné odbahnění tůní (= odstranění orobince)

Děkuji za pozornost !
MOKŘADY
OCHRANA A MANAGEMENT
www.mokrady.wbs.cz
www.obojzivelnici.wbs.cz